תוצר יצירתי שיתופי – תוצר לדוגמה – צוות של שני אנשים - עברית

פרטים אישיים

שם המפמ"ר:	כתוב כאן את שם המפמ"ר
שם איש הקשר:	כתוב כאן את שם איש הקשר, בנוסף למפמ"ר אם יש כזה
תחום הדעת:	כתוב כאן את שם תחום הדעת

תוצר יצירתי שיתופי – תוצר לדוגמה

על פי דרישות המשימה, עליכם **להדגיש (Bold)** את המושגים המופיעים בטקסט המשימה.

בשל מגבלה טכנית, לא ניתן להדגיש את המושגים בתוצר לדוגמה. עם זאת, היעדר ההדגשה בתוצר לדוגמה אינו פוטר אתכם מהדרישה להדגיש את המושגים בעבודה שאתם מגישים.

קטלוג המוזיאון

תשפ"ז

9111

צרף תצלום של התוצר היצירתי		01
		שירה קליין תמר לוי
		אור וחושך בדמותה של תהילה – מגורל לייעוד ומחטא לתיקון
		תשפ"ז
		דף קטלוג מוזיאלי מקוון וכרזה מעוצבת.טכניקה: קולאז דיגיטלי | וטכניקה מעורבת הערה טכנולוגית: הכרזה נוצרה בשילוב כלים דיגיטליים ובינה מלאכותית (נוטבוק LM)

הכרזה המעוצבת בנויה במבנה של ניגוד חזותי בין שני אגפים, המבטאים את הקונפליקט המרכזי בנובלה: האגף השמאלי (החשוך): מעוצב בגוונים קרים, אפורים וכחולים כהים, המייצגים את עברה המוצלל של תהילה. באגף זה משולבים אלמנטים חזותיים של שברי מכתב אירוסין קרוע, צללים

קודרים, וסמלים המרמזים על אובדן הבנים והתנצרות הבת – כל אלו מבטאים את החטא החברתי, העוול והגורל הכפוי.
האגף הימני (המואר): קורן כולו בגווני זהב, אופרווייט ואור חם, המייצגים את ההווה של תהילה ואת עולם הייעוד. במרכז אגף זה מופיעים סמטאות ירושלים העתיקה שטופות אור, ספר תהילים פתוח, סיר מרק קטן המבטא חסד מעשי, וצללית זקופה ועטופה בלבן של תהילה.
קו התפר במרכז: בין שניהם נמתח קו תפר זוהר של אור יקרות, המסמל את המעבר מגורל לייעוד, את הבחירה הפעילה בטוב, ואת תשובת המשקל המרפאה את פצעי העבר.

תיאור הנושא/ הסוגיה/ הדילמה		הנובלה "תהילה" מאת ש"י עגנון מעמידה במרכזה גיבורה המעצבת את חייה מתוך בחירה במשמעות ובאמונה, למרות עברה הטרגי. עגנון בונה את דמותה באמצעות דרכי אפיון עקיף. אפיון זה בא לידי ביטוי תחילה דרך חפצים, כגון סיר המרק שהיא נושאת אל הרבנית וספר התהילים השחוק שבידיה, המעידים על שגרת חייה המוקדשת לחסד ולתפילה. כמו כן, האפיון ניכר בהשקפת עולמה החיובית, שבאה לידי ביטוי בעין טובה כלפי כל אדם ובברכתה השמחה על גשמי החורף. נדבך נוסף הוא מדרש השם: השם "תהילה" משקף את פועלה התמידי להלל את האל ואת המציאות, חרף הקשיים. למרות האסונות הכבדים שחוותה – ביטול אירוסיה, מות בניה והתנצרות בתה – תהילה אינה דמות פסיבית הקופאת בעברה, אלא דמות עגולה ומתפתחת. היא בוחרת שלא לשקוע בייאוש, אלא לוקחת אחריות אישית ומקדישה את חייה לעשייה אקטיבית למען הזולת, המהווה "תשובת משקל" ותיקון לחטא החברתי של אביה. החוקר ברוך קורצוויל עוסק רבות במשמעות הדתית-סמלית, ב"חטא הקדמון" של קריעת התנאים ובשבר בין הדורות, ופרופ' גרשון שקד מתמקד באומנות הסיפור, במוטיבים המנחים ובאפיון העקיף שנוצר דרך נקודת המבט של המספר. ייחודה של הגיבורה מודגש באמצעות אנלוגיה ניגודית בינה לבין דמויות אחרות ביצירה, כדוגמת המספר או הזקנות האחרות בירושלים. לעומת הבלבול, הביקורתיות או חוסר האונים שניכרים בהם, תהילה ניצבת כדמות שלמה ופעילה. שלמות פנימית זו מיוצגת לאורך היצירה כולה דרך סמל האור, המלווה את הופעתה באמצעות תיאור פניה המאירות וזיו דמותה. האור החיצוני משקף את מהותה הפנימית. היכולת הנדירה שלה להתפתח מתוך תהומות הסבל, לעבד את הכאב ולבחור באופן פעיל בקדושה ובטוב, הופכת אותה לדמות עגולה ורב-ממדית, בעלת שיעור קומה רוחני. המעבר המורכב הזה ממחיש כיצד היא מצליחה להפוך את ייסורי חייה למנוע אדיר של אהבה ותיקון עולם (שקד, 1989; קורצוויל, 1962).

בחלק האישי במשימה התמקדתי בניתוח התמורות הנפשיות של תהילה מנקודת מבט קיומית-אמונית. בחנתי כיצד תהילה משנה את עמדתה כלפי הסבל והטרגדיה: מאישה הנתונה למרותו של גורל עיוור ואכזר, היא צומחת להיות אדם של ייעוד ותקווה. תהילה מדגימה את העיקרון הפילוסופי-דתי שלפיו האדם אינו יכול לבחור את נסיבות חייו הקשות, אך הוא בעל חופש בחירה מלא כיצד להגיב אליהן. במקום לשקוע במרירות ובייאוש, היא הופכת את יסורי עברה למנוע אדיר של עשייה רוחנית וחסד. תהליך זה כרוך במימוש תשובת המשקל – תיקון החטא החברתי של אביה דרך הקדשת חייה לכלל, תוך שימוש באמצעי אמנותי של אנלוגיה ניגודית בינה לבין דמויות אחרות בסיפור (סולובייציק, 1975; פראנקל, 1970).		**היבט ופרשנות/ עמדה/ תובנה אישית** שירה קליין
הערך המכונן של אחריות אישית הוא שהנחה את גיבוש התובנה הזו. ערך זה מבהיר כי גם מול חורבן אישי ודתי כבד, מוטלת על האדם האחריות שלא לשקוע בעמדת הקורבן, אלא לקחת אחריות מלאה על חייו ופועלו, לפעול לתיקון המציאות ולהרבות אור במקום שבו נפער החושך (סולובייציק, 1975). הערך המנחה של אחריות אישית בא לידי ביטוי בדמותה של תהילה דרך המעבר העמוק מתפיסת חיים של "גורל" לתפיסה של "ייעוד", מושגים שאותם טובע הרב יוסף דוב סולובייצ'יק (במאמרו "קול דודי דופק"). על פי הרב סולובייצ'יק, ישנן שתי דרכים מרכזיות שבהן האדם יכול להגיב לסבל. האדם הנתון בתפיסת גורל חווה את המציאות ככפויה עליו. הוא חש אובייקט פסיבי חסר אונים מול המכות שניחתו עליו, שואל את עצמו "למה זה קרה דווקא לי?", ועלול לשקוע במרירות, בייאוש ובתחושת קורבנות. לעומת זאת, האדם שבוחר בתפיסת ייעוד מבין שאמנם אין לו שליטה על הנסיבות הקשות שפקדו אותו, אך יש לו חופש בחירה ואחריות מלאה על הדרך שבה יגיב אליהן. במקום לשאול "למה?", הוא שואל "לשם מה?" – מה התפקיד שעומד בפניי עכשיו, וכיצד אוכל לצמוח מתוך השבר. דמותה של תהילה ממחישה מעבר זה בצורה מדויקת. תהילה חוותה שרשרת טרגדיות איומות שהיו לגמרי מחוץ לשליטתה – החל מקריעת התנאים על ידי אביה, ועד למות שני בניה ואובדנה הנפשי של בתה. טבעי היה שתשקע בעמדת הקורבן ותאשים את הסביבה או את השמיים בגורלה האכזר. אולם, תהילה לוקחת אחריות אישית אקטיבית והופכת את הסבל האישי למנוע של חסד. המעבר שלה מגורל פסיבי לייעוד אקטיבי מתבטא בהחלטתה לעלות לירושלים ולהקדיש את כל חייה לעשייה למען האחר: תמיכה בעניים, ביקור חולים, והארת פנים לכל אדם. עשייה זו אינה רק טוב לב, אלא מהלך אקטיבי של לקיחת אחריות על תיקון המציאות הפגומה ("תשובת המשקל" לחטא של אביה). שיא האחריות האישית מופיע בסוף חייה, ביוזמתה לכתוב את מכתב המחילה לשרגא. אף על פי שאת חטא ביטול השידוך ביצע אביה ולא היא, תהילה אינה מסירה מעצמה אחריות. היא מבינה שכדי להשלים את התיקון הרוחני, עליה לפעול באופן מעשי בעולם הזה. בכך מוכיחה תהילה שגם מול חורבן אישי, מוטלת על האדם האחריות לא להיכנע לגורל, אלא למצוא את ייעודו ולהרבות אור בעולם..		

היבט ופרשנות/ עמדה/ תובנה אישית תמר לוי		בחלק האישי במשימה התמקדתי באמצעים האמנותיים ובפואטיקה העגנונית המעצבת את הניגוד בין חושך לאור. חקרתי כיצד עגנון משתמש במוטיב האור והניצוץ הרוחני ובסמלים ויזואליים זעירים כדי לבנות את דמותה של תהילה. תובנתי המרכזית היא שמידת הצדקות והאור של תהילה אינה מוצהרת באופן ישיר, אלא נבנית בזהירות דרך אפיון עקיף – באמצעות מעשיה, דיבורה המאופק, סביבת מגוריה הצנועה בירושלים העתיקה, והחפצים הסובבים אותה. השימוש העגנוני במוטיב האור ובסמל של נר ותהילים ממחיש כיצד הקדושה מתגלה דווקא בפרטים הקטנים של החולין (פוני מלכה, 1995; ברזל, 1986).
		המושג הספרותי המרכזי שהנחה אותי בגיבוש התובנה לגבי הדמות הוא אפיון עקיף. דרך אמצעי אמנותי זה, ש"י עגנון מאפשר לנו לגלות את גדלותה הרוחנית - דרך החפצים המלווים אותה, תגובותיה לסביבה והשקפת עולמה. האפיון העקיף מתבטא תחילה בחפצים השגרתיים: סיר המרק שהיא נושאת כדי לבשל לרבנית החולה מעיד על חסד אקטיבי, וספר התהילים השחוק בידיה מעיד על חיים של תפילה ואמונה עמוקה. בנוסף, העוצמה המרכזית של האפיון מתגלה ב"עין הטובה" שבה תהילה מתבוננת בעולם. דרך תגובותיה למציאות נחשפת השקפת עולם חיובית : היא אינה מתלוננת על קשיי החורף אלא מברכת בשמחה על הגשמים היורדים; היא טורחת לשבח את המספר ולראות את הטוב שבמעשהו, כאשר הוא עושה חסד ומבקר את הרבנית וקונה לה תנור לחמם את עצמותיה; ואפילו כלפי נציגי השלטון הזר היא בוחרת להתמקד בנקודות האור – למשל כשהיא מציינת לשבח את השוטר הבריטי שהחזיר את השרפרף לזקנה בכותל המערבי. כל אלו מתנקזים לאפיון עקיף נוסף והוא שמה – "תהילה". השם משקף את בחירתה התמידית להלל את ה', להאיר פנים לכל אדם ולראות את החסד הקיים בכל מצב. מכלול אפיונים אלו משרטט דמות מופתית של ראייה חיובית ואקטיביות מתמדת, המשיבה את האור לעולם (ברזל, 1986).

דו שיח (דיאלוג) בין התוצר היצירתי לבין ההיבט והפרשנות/ העמדה/ התובנה האישית		העבודה השיתופית על תיאור הכרזה איפשרה לנו לחבר בין שתי התובנות האישיות של חברות הצוות לכדי אמירה אמנותית ורעיונית אחת שלמה. הניתוח הספרותי של תמר (השימוש במוטיבים של אור, בסמלים ובאפיון עקיף) העניק לכרזה את שפתה החזותית והסמלית, בעוד שהניתוח הקיומי-אמוני של שירה (המעבר מגורל לייעוד, הבחירה באחריות ותשובת המשקל) יצק לתוכה את התוכן והעומק הרעיוני. הדו-שיח בינינו הוביל להבנה כי הכרזה אינה רק ייצוג אסתטי של היצירה, אלא כלי הממחיש כיצד האור והחושך שזורים זה בזה בדמותה של תהילה, וכיצד ההיצירה הספרותית העגנונית משרתת באופן מופלא את הרעיון האמוני של תיקון החטא והמרת הסבל לבנייה וחסד.

מושגים

אנלוגיה ניגודית, דמות עגולה ומתפתחת, אחריות אישית, סמל האור והנר דרכי אפיון עקיף - באמצעות חפצים, השקפת עולם, מדרש שם

מקורות

שקד, גרשון, 1989, פנים אחרות ביצירתו של עגנון, הקיבוץ המאוחד, מאמר בספר, ביסס את הניתוח השיתופי של תהילה כדמות עגולה ומורכבת, והגדיר את ביטול האירוסין כחטא חברתי המניע את עלילת הטרגדיה. מהימנות גבוהה: ספר מחקר מרכזי ואקדמי שנכתב על ידי פרופ גרשון שקד, מחשיבי חוקרי הסיפורת העברית, בהוצאה מוכרת.
הרב סולובייצ'יק, יוסף דב, 1975, סוד היחיד והיחד, ירושלים מוסד הרב קוק, מאמר- קול דודי דופק, העניק את התשתית הרעיונית-אמונית לתובנה השיתופית בדבר המעבר של תהילה מאיש הגורל הסובל לאיש הייעוד הפועל.הימנות גבוהה: חיבור הגותי-פילוסופי מכונן מאת אחד מגדולי הוגי הדעות ביהדות ימינו,
ברזל, הלל , 1986, ביאליק ועגנון - מחקר ופירוש (פרק: תהילה וספר תהילים). , רמת גן, הוצאת יחדיו, העמיק את הבנת הזיקה בין קורות חייה של תהילה לבין מזמורי ספר תהילים, והעמיק בהבנת תהליך התשובה והתיקון.מהימנות גבוהה: פרופ' ברזל הוא מבכירי חוקי הספרות של עגנון. הוצאה אקדמית מוכרת.
פראנקל, ויקטור, האדם מחפש משמעות - מבוא ללוגותרפיה, 1070, האדם מחפש משמעות, תל אביב, הוצאת דביר, סייע לגיבוש התובנה האישית בדבר חופש הבחירה של האדם בעמדה הנפשית כלפי סבלו ולקיחת אחריות אישית. מהימנות גבוהה: ספר יסוד מוכר בתחום הלוגותרפיה והניתוח הקיומי שנכתב על ידי פרופסור לפסיכיאטריה, בהוצאת דביר.
פוני, מלכה , 1995, שמואל יוסף עגנון - פרקי לימוד: מוטיב האור , תל אביב, הוצאת עקד, סיפק ניתוח מפורט של מוטיב האור והניצוץ הרוחני ביצירת עגנון, ושימש בסיס לעיצוב הניגוד החזותי בכרזה.מהימנות גבוהה: ספר עיון פדגוגי ספרותי ייעודי להוראת עגנון. הוצאה מוכרת.
קורצוויל, ברוך , 1962, מסות על סיפורי שמואל יוסף עגנון, תל אביב, הוצאת שוקן, העמיק במשמעות הסמלית של "החטא הקדמון" של קריעת התנאים. מהימנות גבוהה: ספק מחקר קלסי מאת מייסד החוג לספרות עברית באוניברסיטת בר אילן.
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור
שם המחבר/ים, תאריך הפרסום, שם המקור, מקום הפרסום, מיקום בתוך המקור, הסבר על מהימנות והרלוונטיות המקור